

BIBLIOTHEQUE
MUSEE DES MONUMENTS
NATIONAUX

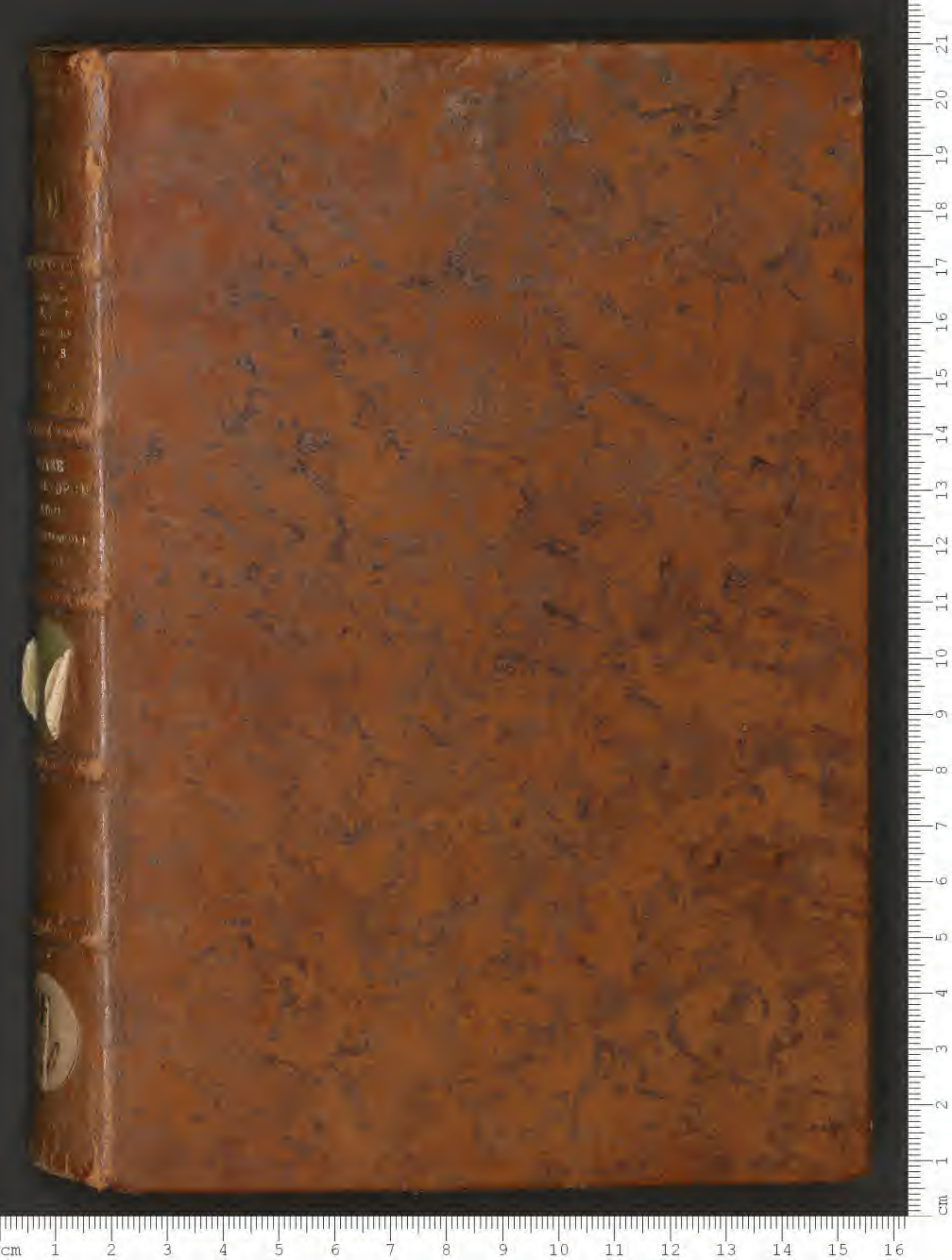
SI

RECUEIL
DE LETTRES
ET DISCOURS
ADRESSES
A DIVERS
PERSONNAGES
XV-XVI. S.

LETTRE
DE CHRISTOPHE
COLOMB
DE INDIAS NOVI
INVENTIS

Ex Bibliothecâ
quam 16000 Voll. constantem
huic Abbatiaë S Genovesæ Paris.
Testamento legavit Car Maurit.
LE TELLIER Archiep. Remensis.
Obiit anno 1710.

La note 9 de ce recueil est la
seconde édition de la traduction
latine de la Lettre de Cocceius
relatant la dissonance des Romains
et des Juifs.

Elle a été imprimée par Stephanus
Plannck, à Rome en 1493, et qui
a également imprimé la 1re édition
dans sa collection des textes de la
bibliothèque Vaticane.

Dans cette note, Plannck a corrigé
cette édition, mais il ne l'a pas
retrouvée dans la collection de
Plannck. Il est de son Bibliotheca
Vaticana.

Henry Martin

3 juin 1892

cm
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21

cm 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14

in fidei pectus p. 100 2a 6.
p. 100 p. 100 1030

P. 1. - Italie de 1522
 2. - id -
 3. - circa 1522
 4. -
 5. -
 6. -
 Date de 1522

Ces six premières pièces
 forment le f. 1er
 2e du vol. et
 sont toutes du XVIe.

Pièces incunables: n° 1(6) Dauphin 463 - Pellichet 4090
 2(7) - 416 - 3230
 3(8) - omis - omis
 (cf. 2 autr. de D. 480 - 5040 et une 4e de...
 OE XV, 351 p. 12.)
 4(9) Dauphin 718 - 3262
 5(10) - 465
 6(11) - 675
 7(12) - omis Pellichet omis
 (cf. OE XV, 351 p. 12) 667 - 1686
 8(13) Dauphin 710
 9(14) - omis - omis
 (cf. OE XV, 351 p. 12) 671 - 5019
 9⁺(15) - omis -
 (cf. OE XV, 351 p. 23) 569
 9⁺⁺(16) - omis
 (cf. OE XV, 351 p. 28) 673
 10(17) - 653
 11(18) - 606
 12-13(19) - 674 Pellichet 2048
 14(20) - omis
 (cf. OE XV, 351 p. 29) 712
 15(21) - 461 Pellichet 4816
 16(22) - 568 - 4438
 17(23) - 590 - 2836
 18(24) - omis mais sous le n°
 832 Dauphin est l'oe [351] qui n'est
 pas de la même édition: les Dauphins
 19(25) - 534
 20(26) - 792
 21(27) - 419 vol. 2 f. [351]?

T. S. V. P.

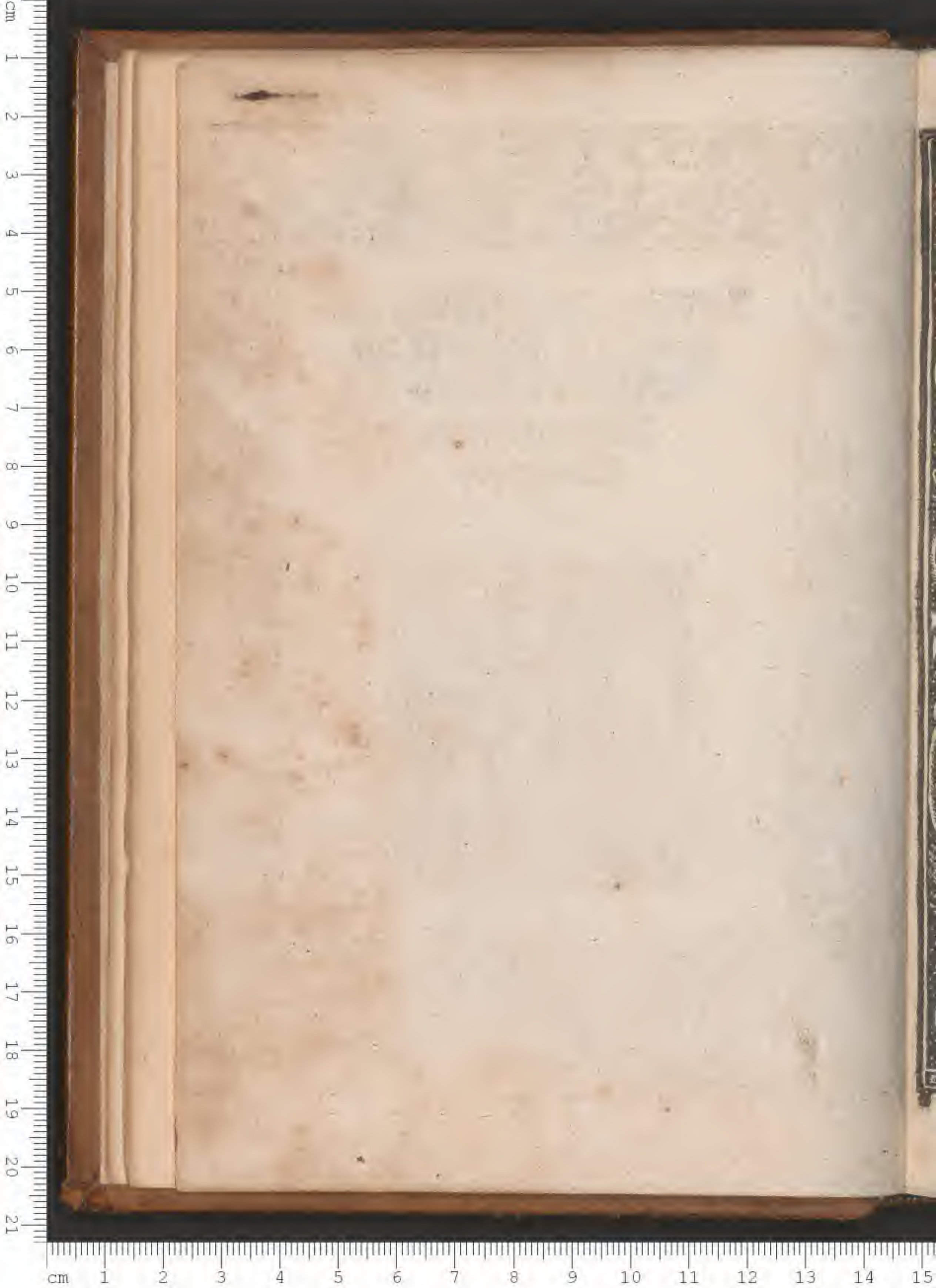
22 (28) Daanou 713.
23 (29) - 287
24 (30) - 313
25 (31) - 314
26 (32) - 466
27 (33) - 451

28 (34) Bien datie de 1523
29 (35) - 1524
30 (36) - 1521.

~~x~~ ~~511~~

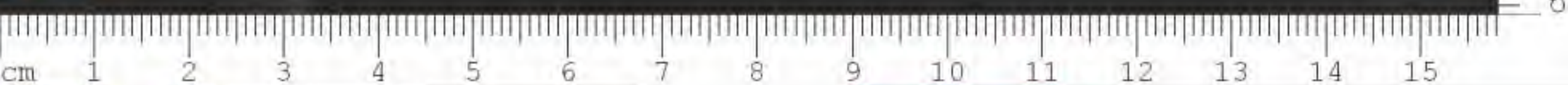
xyE 740

n.^o (9) Lettre de Chetophre Cabane

2
Oratio Thome ex capitaneis de celleonibus ordinis predica-
torum theologie extrinseci professoris Comendatarii monasterii beate
Marie de pietate dei ordinis cisterciensis Cenacei diocesis oratoris
christianissimi francorum regis ad Sixtum. iiii. pont. max. in die omnium san-
ctorum habita in capella sacripalacii anno domini Mcccclxxiiij.

Ecce via copiosa est in celis. Math. v. c. Difficilimum se-
existimaui. Beatissime pater. eum me homines exhibere quod et in-
genij tribus et dicendi perita. digne de diuinis quicquam in medium af-
ferre potuisses. Nam hic presertim sacerrimus locus. clarissimus conventus
et admiranda materie grauitas. fratissimi namque primis viri et humanarum
diuinarumque rerum agnitione perclari. optare vident eloquiū. adu-
erto si quidem pontificiam maiestatem senatorum orbis excellentissimum splen-
dorem. doctissimorum insuper viro-
rum ingenia perclara. quod suspensis libris
et erectis auribus aliquid voluptatis se arbitrant accepturos. hos et
eum per se ferre videtur sanctorum omnium immortalis atque eterna felicitas
de qua mihi nunc habendus est sermo. Que cum mecum ipse Marsilio anno de-
cidi viribus destituit. et oppressus a gloria. Ubi ubi aduertit inge-
nitam et incredibilem animi tui mansuetudinem clementissime patres qua ce-
teris facile prestat. animi viribus diffidentem erexit et ea maxime suauitate
inductus addicendum fiduciam accepi. Sed est materia qua grauis et hu-
meris meis plurimum dispertita ea que interris sunt et in prospectu dif-
ficile inueniuntur et cum labore que autem in celis sunt quibus inuestigabit. Sed
et doctor gentium Paulus ait. Oculi non vidit nec auris audiuit et in-
cor hominis non ascendit. que preparauit deus diligentibus se. Archangeli
quippe dei ingenio ac propriis sensibus comprehendere minime possunt. Quare su-
perne felicitatis noticiam prius diuino munere reuelatam enarrare si vo-
luero ut radii supercelestis veritatis ingenia nostra plustret orandum est
quod ad diuina capescenda nos propius reddat et ad persequenda for-
tiores. Neque enim desiderari quod potest si penitus ignoret. Illi igitur
supplicandum existimo quod Verbum dedit euangelizantibus virtute multa et lin-
guas infantium facit disertas et quo sine nullum rite fundat exordium
cuius maiestatem facilius inclinanda arbitror si tronus maiestatis eius an-

gelico venerabimur ore hūili igit̃ ip̃az dei genitricē p̃ce flectam?
et tacitis vocib? Gabrielis salutatione p̃cemur. Ave maria.

¶ Preclarā toto terraz orbe latissimo sanctorū oīm solēnitatē. S.
po i. hac mēorabili luce celebrāda p̃scoz decreuit at̃iq̃tas et q̃z io
cūde q̃z venerabilr quāq̃z deuotissime recolēda sit dicēdū existiāui
Cōsueuere p̃ies singulorū sctōz mēoriā letis p̃plecti vīscerib? ip̃is or
bis repatori gr̃as eribētes ob bñficia scti illi? meritis ñre hūane
p̃cessa nature. hac x̃o celeberrīa die nō mō vni? s̃z toti? triūphan
tis curie spūuz recēsem? officia nobis adhuc p̃clitātib? diuina mi
seratōe collata q̃ nllā spare merita nllā petere oīo p̃sūsis̃z. Quāto
igit̃ vniuersi ordīs dignitas et cūctoꝝ p̃clara facinora p̃clāris cu
iusq̃ p̃stant opib? tanto maiori ornatu. ardētiori affectu deuotio
ri demū leticia p̃pleti debem? et nobis gratulātes et eoz vere et im
mortali gl̃e p̃gaudere cupiētes. Vere inquā gl̃e quā illi iam possi
dēt et nos deo duce sum? q̃nq̃z vīsurī q̃ illis in spez et nobis in spe
q̃z maria q̃z admirabilis sit triplici ex causa aperiendū duri.

Causa diuine cognitionis cum clara vīsiōe.

Causa diuine cōprehensionis cum secura possessiōe.

Causa diuine fruitionis cum excellenti delectatione.

Diuinā siq̃dez maiestatē obiectū dicim? act? bñfice p̃gnitōis p̃p
bētiōis et fruitōis intellectui cōr̃ndens mēorie et volūtati p̃ pre
mio fidei spei et caritatis. Nā cū potētissimū deū finē esse oīs sub
stātie intelligētis et p̃secutōez arbitremur ad ip̃i? p̃tēplatōez intel
ligentiāq̃z oēz opaz studiūq̃z oē adhibendū cēseo. Is nāq̃z nec au
rib? p̃cipit. nec cernit̃ oculis. nec s̃mone p̃fert. mens cū sola p̃spi
cit intuet̃. sola q̃re mētis obtutus erigere ope p̃ciū existimo. vt ful
gidū lumē nullis innirū tenebris effulgeat et nobis x̃itatis radi?
elucescat. vel naturalis q̃ per rōez vel gracie. q̃ per reuelatōez vel
glorie. qui per clarā vīsiōē. Naturali sana intelligētie inheretes
deū cognoscim? per singulas mūdi p̃ricilas vbiq̃z splēdescere sui
q̃z adeo mortalib? noticiā p̃stare vt nō intelligere mō sed manib?
etiā ip̃is si dicere phas sit liceat attractare. Nāz vndiq̃z ñris ocu
lis ei? obuersat̃ seq̃z incolat et obicit imago Unde et vas electiōis

Paulus romanis ait inuisibilia enim a creatura mundi per ea que facta
sunt intellecta percipiuntur sempiterna quoque ei? virtus et diuitias. In
uisibilia inquit. id est. potentia. Sapientia. Bonitas. Potentia. Certe si rex
magnitudinem speculari voluerim? luce clari? intelligens id diuinum
esse posse a quo fluunt vniversa Unde sapiens Varii sunt homines in
quibus non subest scientia dei et de his que videntur bona non potuerunt in
telligere eum que est nec opibus attendentes agnouerunt quod esset artifex
Sed aut ignem aut spiritum aut citatum aerem. aut girum stellarum aut nimiam
aquam. aut solem. aut lunam rectores orbis terrarum deos putauerunt. quor
um si spiritus delectati deos arbitrati sunt sciunt quantum diuinator eorum specio
sior est Spiritus enim generator hec omnia constituit aut si virtutem et opa
eorum mirati sunt intelligant ab his quoniam que hec constituit fortior est il
lis a magnitudine enim spiritus et creature cognoscibilis poterit horum crea
tor videri vniversum quippe mundi nutu non manibus fabricatus est opif
ex quod et si lucem habiter inaccessibile homo tamen diuini operis inspector et
ipsum rebus omnibus adesse et vitam et motum cunctis concitare conspiciet.
Nam et animarum corpori prentes et ex motu et vita cognoscimus licet inuisibi
lis sit spiritus enim est Eodem et modo deum speculari ratio suadet quod et Ma
ronis dicta confirmant Principio celum terram camposque liquentes lucem
etque globum lune titaniaque astra.

Spiritus intus alit totumque infusa per artus.

Mens agitat moles et magno se corpore miscet.

¶ Dei sapientiam intueri facile poterimus? si solem ipsum si lune cur
sum si reliquorum siderum ordinem suspeximus. diuersorum namque diuersi
sunt motus. Cuncta etenim in numero pondere et mensura in modo spiritus
et ordine sapientissime collocauit attingens a fine usque ad finem for
titer et disponens omnia suauiter Unde sapientissimus Job Sapi
ens est corde et fortis robore quis restituit illi et pacem habuit. qui
transulit montes et nescierunt hi quos subuertit in furore suo qui
precepit soli et non oritur et stellas claudit quasi sub signaculo qui
excendit celos solus et graditur super fluctus maris. Qui facit er
ruas et oziona et hyadas et interiora austri. qui facit magna et incoprehen
sibilia et mirabilia quorum non est numerus. Deus cuius ire resistere

nemo potest. et sub quo curuantur qui portant orbem qui extendit aquilonem super vacuum et appendit terram super nihilum qui ligat aquas in nubibus suis ut non erumpant pater deorsum. qui tenet vultum solis sui et expandit super illud nebulam suam. Terminum circumdedit aquas usque dum firmatur lux et tenebre Colunae celi contremiscunt et pavent adventum eius in fortitudine illius repetunt maria congregata sunt. et prudentia illius percussit superbum. Spiritus eius oravit celos et obstetricavit ei? manu eductus est coluber tortuosus Utinam nobis facultas daretur ut aliis amiculo in sublimem aeris plagam volare possemus. Cerneremus liquidam terre soliditatem maris diffusionem fluxum fluminum aeris amplitudinem ignis actuitatem astroz cursus celi rapidam velocitatem. O iocundam visionem. o dulce spectaculum. perfecto uno. eodemque luminum motu serie mundi totius comprehendere? et in sapientissimi artificis laudem essent omnium ora lacrimanda. Et si distincte magis prospicere volueris. Mercurium transmagistum. id est. ter maximam aduertas. nam philosophus maximus maximus sacerdos. et rex maximus extitit. Hic in tanta hominum veneratione habetur est ut inter deos relatus sit templum quod numini illius constructum cum plurima hic inter philosophos primus a philosophis et meth. ad divinorum contemplationem se contulit. Primum de maiestate dei demonum ordine. et animarum mutationibus sapientissime disputavit. Cum sequitur orpheus. orpheo successit. Elglophem? huic Pythagoras. quem Philolaus est sectatus et Socrates diui Platonis preceptor nec ut philosophus sed veluti propheta loqui canitque futura. Nam eum lactanti inter vates annumerat. et Augustinus inter Sibillas hic cupiens mortales in dei cognitionem adducere ex hominis artificiosa conditio inquit ad Latium filium Elge filij circum spiritum humani corporis opificium cuius admonitione perdisce. quod tam pulchre imaginis conditor. quod oculorum pictor. quod nares auresque tornauit. quod labia distendit oris. quod nervos tetendit atque ligauit quod irrigauit venas. quod ossa coegit solida. quod carnem pellicula tenui circum eunte preterit. quod digitos articulosque discreuit. quod fundameta pedum extendit. quod perforauit poros atque meatus aperuit. quod splenem coegit atque precessit. quod pyramidem impulit ut cordis figuram. quod iecoris porrexit fibras quod polmoni sculpsit fistulas quod honoranda corporis membra in

ri inquit Job. i. c. Preclaros illos cōsueuim⁹ appellare viros q̄ na-
turalis sapiētie munere insigniti ceteris facile p̄stant. Uex excel-
lentes illos existimauerim q̄ celestia ⁊ diuina p̄quirētes merue-
rūt dei reuelatiōe ad fastigiū p̄uehī tearchie veritatis. Sed feli-
ces beatissimos arbitror qui iam carnis molle deposita nō in cre-
ature speculo vt p̄mi. nō infidei ⁊ scripturarū enigmatibus vt scōi
sed facie ad faciē diuinaz lucē ac supercelestis essentie claritatē vi-
dent nō vespertina nō matutina sed meridiana intuitiōe speculā-
tur q̄bus merito dicit̄. merces v̄ra copi. est in celis. Merces inq̄s
fidei v̄re que captiuū redegistis intellectus v̄rū in obsequiū xp̄i
copiosa est in diuini splēdoris cōtemplatiōe. q̄nq̄ vidistis ex par-
te per fidē. nūc aut̄ p̄fecte cognoscitis p̄ sp̄z quēad modū ⁊ cogniti
estis. Eadez p̄fecto est sp̄s seu forma qua ⁊ deū cognoscim⁹ ⁊ ab
ip̄o cogniti sum⁹. Nondū inq̄ Jo. appuit quid erim⁹ scim⁹ autē
qm̄ cū apparuerit similes ei erim⁹ qm̄ videbimus eū sicuti est. Et
quō similes. siles inq̄s Nam de⁹ videt ⁊ cognoscit seipm̄ sicuti est
Et nos vt aq̄la dicit videbim⁹ eū sicuti est ergo siles erim⁹ Alias
quo pacto beari posset aīa. in est em̄ hoī naturale desideriū intel-
ligēdi causaz cū intuet̄ effectū. Nō cū diuina essentia vel de⁹ ip̄e
sit prima oīm rez cā. si intellectus aīe rōnalis nunq̄ posset intel-
ligēdo puenire ad p̄mā rez causaz esset inane nature desideriū ⁊
vanū qd̄ tñ ip̄i aīe a cōditore inditū est qd̄ ⁊ bonitati ⁊ sapiētie re-
pugnat altissimi. Nam sapiēs inquit de⁹ ⁊ natura nihil faciūt fru-
stra. Et itez Cuiuslibz intellectualis nature beatitudo in p̄fectis-
sime sui op̄atiōe potētes cōsistit. Sup̄mū aut̄ in ea natura est in-
tellect⁹ quare beatitudinē in nobilissima intellectus op̄atiōe p̄si-
stere necesse est Et nobilitate aut̄ rei intellecte nobilitas arguit̄
intellectiōis teste Arist. x. ethi. p̄fectissima inq̄t operatio visus est
visus bñ dispositi ad pulcerrimū eoz que cadūt sub visu. Dei aut̄
essentia oīm intelligibiliū excellētissima est q̄re in ip̄i⁹ cōtempla-
tiōe beatitudo cōsistit. Si igit̄ dixerim⁹ aīaz in sua perfectissima
cognitiōe nequaquā puenire posse ad videndū in mediate diuinā
essentiā de necessitate sequet̄ in alio q̄ in deo beatitudinē n̄ram

fore qđ r falsuz esse r impossibile iudicam? eo qđ vltima pfectio rei
est qñ attingit ad suū principiū r vltimū finē qđ deū esse oīno cō
spiciū est Is em ait. Ego sum alpha r o principiū r finis sed rps
Paulo ante qđ mortis subiret imperiū ne discipuli per varios ab
ducerent errores dicit Pater clarifica filiū tuū vt filius t. clarifi
cet te sicut dedisti ei potestātē oīs caro. vt oīne qđ dedisti ei det
eis vitam eternā hec est autē vita eterna vt cognoscāt te solū deū
verum r quē misisti Iesum xpm. r Job. videbūt faciem eius in iu
bilo. Tūc super cōipotentē delictis affluens r leuabis ad deū fa
ciē tuā. r pf. tūc. videb r habūda b gaudiis sēpit nis r mirabilit r
dilatabiliter cor tuū. Tūc diuine essentie claritatē r btificū vide
bimus lumen. videbim? in qđ ptem r filiū r. f. f. Et quo naz modo
pater ab eterno intelligēdo seipm pduxit verbū verā sui imaginē
patris substantiā atqđ splendorē ipm dico verbū dei virtutē r dei
sapiāz in quo sunt oīs thesauri sapiētie r scie dei absconditi Vī
debim? r spm s. p modū volūtatis nō nature sed amoris ab vtro
qđ pcedentē tria qđez supposita. tres ipostases. tres psonas. r quō
hec tria vnū sunt. vna substācia. vna essentia. vna natura. Intel
ligem? pīs potentiā. filij sapientiā. r spūs san. clemētiāz. Tūc in
tuebimur quid sint pprietates quid relatōes qđ origines qđ no
ritōes. qđ attributa qđ a ppriata qđ ppa p qđ differāt quō psti
tuāt r qliter distinguāt Cernēus qđ sit ratio creatōis dispositio re
demptōis affectio glorificatiōis nihil abditū absconditū nihil.
nihil incognitū patent secreta misteria clarescūt in luce cūcta vī
nent. o beata visio. o felix pteplatio. o beatificū spectaculū in quo
nedū quidē diuina vt dixi Sed r naturalia oīa infantis nupri
me baptizati aīa cognoscat r intelliget de celestib? plus qđ hermes
albumasar vel ptolome? de naturalib? plus qđ pictagozas zeno vī
plinī? De moralib? plus qđ stoici academie rultores vel peripatei
tici r vt breui sermone cōcludaz oīa que ad eoz facient. btitudinē
clarissime videbunt qđ diuini? arriopagita altissimo sermone de
promisit Non em iquit in cōmunicale est vīe bonū nulli existētiū
sed in seipo sup bālem collocans radiū vniuscuiusqđ pportionē.

ppatulo figurauit. q̄s obscena in obscuro p̄sus abdidit. eaq; ab
aspectu cernentiū voluit secreta iacere. Videte sūme dei sacerdos
et aplissimi dñi quot diuine artis opa in vna eadēq; materia dñō
strāt. singlaq; pulchra recteq; dimēsa necnō in p̄p̄is officiis dñā
q̄s. Nā singla finxit. q̄lis m̄r q̄lis p̄r. Nōne sol? ip̄e inuisibilis de
us cūcta p̄p̄ia volūate molit? est. Et em̄ cū statuā aut imaginē
absq; fabro v̄l p̄ctore fieri nll? asserere audeat mirā mūdi hui? cō
structōez absq; p̄ditore cōstituisse putabim? Ecce clara rōne de
durim? q̄ sapiētissime sit oīpotens cuncta metitus.

¶ Bonitas insup dei affatī cognoscit a creatura mūdi. l. ab hoīe
cui datū est oī cōicare nature. Quēadmodū em̄ res pducunt in
esse p̄ potentiā. p̄ sapiāz gubernant et disponūt ita diuina bonita
te p̄seruant et pficiunt cui v̄itati theologoz v̄ter dionisi? alludit
p̄mo de di. no. Deus oīm est cā et p̄cipiū. et substantia et vita et deci
dentiū ab ip̄a est reuocatio et resurrectio. Eoz aut q̄ ad deiformis
corruptiū prolapsa sunt reuocatio. et reformatio. Eoz aut q̄ scdm
q̄dā cōmotōez in mūdaz mouent collocatio sancta. Et stātū fir
matio et ad ip̄m sursum actorū suscitatio māductio. Et eoz que il
lūinant illuminatio. Et eoz q̄ pficiūt p̄fectōis p̄ncipat? et eoz que
deificant thearchia hactenus de dei naturali cognitiōe.

¶ Vex si diuine reuelatōis radiū aīaduenterim? oīm r̄pi zelātissi
me pastor. Ea q̄ de deo naturalis lumis fulgore noscūt. Et si apd
pb̄os maria sint p̄pe nulla videbūt et vana et cū plurib? errorib?
referta. Anaxagoras etim et Empedocles Plato et Epicur? Demo
crit? et mellisus Varro Alcibademic? Stoic? zenō v̄l crispus Arist.
peripatetic? et Alexā. Possidonī? mathēa. et Euclides Prijs et op
positis dissensere suis. quoz nūc errores v̄l referre v̄l refellere nul
li? opeprecū arbitror. Nam fide et certiores reddimur de diuinis et
longe maiori re? noticia p̄stam?. Ea q̄ppe q̄ humana rōe inuesti
gari pnt falsitati subici sepe nūero videm? q̄ eruditissimoz viro
rū p̄ria incōplurimis testat opinio. fidei x̄o splēdore illa cogno
scim? que p̄ria et ineffabilis v̄ritas supra humanā rōez nobis reue
lare dignat. Cuiq; dēp̄me et ineffabili et infallibili v̄ritati q̄ de? est error.

subesse nūme pōt. Eaz obrē Paul? vas electōis ephesinā oratabat
ecclez. d. Non āplius ābuletis sicut gētes ambulāt in vāitate sen
sus sui tenebris obscuratū habētes intellectū alienatī a scia dei: et
conitijs ait. Loquimur dei sapiāz inter pfectos in ministerio quā
nemo principū hui? mūdi cognouit. i. phōz. Plura qppe de diuinis
semella fidelis intelligit q̄ mūdi sapiētes q̄ cū deū cognouis
sent. nō sicut deū glorificauerūt aut grās egerūt sed euāuerūt in
cogitatioibz suis et obscuratū est insipiens cor eoz dicētes em̄ se
esse sapiētes stultī facti sunt et mutauerūt glāz incorruptibilis dei
in similitudinē imaginis corruptibilis hoīs et volucz et q̄drupedū
et serpentū et pmutauerūt vītātē dei in mendaciū et colluerūt et ser
uierūt creature potī? q̄ creatori q̄ est bñdictus in seclā Amē.

Et qz nō pbanerūt deū hīc in noticiā tradidit illos in re pbū sen
sus ut faciāt ea que nō pueniūt repletos oī iniquitate malicia. forni
catōe avaricia neqtia plenos inuidia hōicidijs ptentōe dolo ma
lignitate. Sussurones. detractores deo odibiles cōtumeliosos su
pbos ellatos inuētores maloz parētib? nō obediētes insipientes in
cōpositos sine affectōe absqz federe sine misericordia. q̄ cū iusticiā
dei cognouissent nō intellererūt qm̄ q̄ talia agūt digni sunt mor
te et non solū qui ea faciūt sed cōsentiūt faciētib?. non ad hec ini
pia pphana et turpia fidei nr̄e lumē inducit. Sed piā docet atqz i
nocentē ducere vitā sancte religionis fundamēta iacit diuina cō
plecti suadet. Cohibet. vicia vere sapiētie et oīm vītutū ornamēta
largit̄ qd̄ diuis arripata elegāti smone cōclusit ad Tbi. in pri.
de di. no. d. Nūc aut̄ o beate post theologicas p̄tiposes in diuio
rū noīm referatōez transeam?. Esto aut̄ nūc et a nobis eloqz p̄
diffinita lex vītātē de deo dictoz nos asseuerare nō in persuasi
bilib? humāe sophie v̄bis sz in demonstratōe a sp̄itu motu theol
ogoz vītutis scdm̄ quā ineffabilib? et ignotis ineffabiliter et igno
te coniūgimur. scdm̄ meliōrē nostre rōnalis et intellectualis virtu
tis et operatiōis vnitionē hīc de fide.

¶ Ecce hec ex pte dicta sunt viaz ei? et cū vix parvā sintillā smō
nis eius audierim? qz potuerit tonitruū magnitudis illi? intue

bilibus illūinatōib⁹ benigne sup̄apparet ⁊ ad possibīlē ip̄i⁹ p̄tem
 p̄latiōez ⁊ cōiōnē ⁊ assimulatiōez extendit sc̄tās mētes q̄ ip̄i sicut
 est phas ⁊ vt decet sanctos se immittūt ⁊ neq; ad sup̄i⁹ q̄ cōueni
 ens est data dei ap̄itōe sup̄be p̄summūt neq; ad inferi⁹ ex subie
 ctiōe ac pei⁹ plabunt. Sed firme ⁊ indeclinabiliter ad radiū ip̄is
 sup̄splendentē extendunt p̄mensurato amore cōuenientiū illumi
 nationū cū reuerentia sancta ⁊ caste ⁊ sancte alis eleuant.
 Diuinā p̄phensionē assignam⁹ cū secura possessione mēorie corrū
 dentē p̄ spei recognitiōe. Paul⁹ sic currite vt p̄phendatis Splen
 dor q̄ppe diuine claritatis cū p̄ similitudinē nō videat sed p̄ essentia
 efficiat quodāmo in ip̄o intelligēte ex intellectu aīa ⁊ re intellecta
 fit vnū Unde ⁊ saluator ait ego claritatē quā dedisti in dedi eis
 in spe v; vt omēs vnū sint sicut tu pater in me ⁊ ego in te ⁊ ip̄i in
 nobis vnū sint sicut ⁊ nos vnū sum⁹. Ex eo aut q̄ ip̄m cognitū cō
 p̄hendit in cognoscēte cōprehensionē dicim⁹ spei corrudentē que
 iā in re possidet q̄d diu expectauit Expectās inq̄t expectauī dñm
 ⁊ intēdit mihi. ⁊ in cāticis dicit Quesiui quē diligit aīaz q̄siui eū
 ⁊ inueni nec dimittā q̄ secure possideo ⁊ eo sūmo bono p̄uari mi
 nime possūz. Nā cū beatitudo sit stat⁹ oīm bonoz agregatiōe p̄se
 ctus a felice oīne malū excludere debet. timor aut amittēdi felici
 tatē cū aīaz dolore afficiat vel tristitia malū est ⁊ a statu x̄o felici
 tatis alienū q̄re ad verā b̄ritudinē necē est hoīez certā op̄inione
 h̄ie se nunq̄ amiluz bonū q̄d h̄z. h̄ac aut op̄inione verā vl' f̄iaz ne
 cesse est. Si x̄a ergo x̄m est q̄ nunq̄ felicitate illa p̄uant. Sin at
 f̄la sit h̄o ip̄m malū eē d̄clarat Arist. vj. ethi. nā quēadmodū v̄ez ē
 bonū intellect⁹ ita ⁊ falsū malū ip̄i⁹ est nō igit ille felix q̄ f̄le aliq̄
 de re opinat⁹ p̄terea ip̄ossibile esse deducit aliquē diuinā essen
 tiā videntē velle eā non videre cū sit sufficiētissimū bonū imo oē
 bonū n̄l̄m h̄is incomodū ⁊ cūctis desiderabilib⁹ replēs aīaz satia
 bor inq̄t dauid cū appuerit gl̄a tua nō ergo illā pp̄ia volūate di
 mittet. S; nec deo volēte p̄nt p̄uari felicitate felices. Subtractōez
 q̄dez celestis b̄ritudinis maximā esse penaz haud dubitam⁹ q̄ a
 iusto iudice deo infligi nō pōt nisi p̄maxia culpa in quaz cadere

impossibile est qui essentiā dei vident. Ad hāc quippe visionē de
necessitate sequit̃ rectitudo volūtat̃ qua stāte peccatū esse non
potest. Certiores igit̃ effecti sunt q̃ deo opante felicitatē perdere
non p̃nt. q̃re securi de possessione sup̃ne felicitatis existūt. Unde
Mat̃. xxv. ibūt hī in suppliciū eternū iusti at̃ in vitā eternā. Et
quidā ex p̃ribus in celestib⁹ regnīs par et at̃ s̃ h̃nt flores suos q̃
bus milites xp̃i coronant̃. Dei em̃ in ineffabilis et̃ in mēsa bōitas
etiā hoc p̃uidit vt laborū quidē t̃ps et̃ agonis nō extēderet aut lō
gū faceret aut et̃ nū s̃ breue et̃ vt ita dicā momētaneū. vt ī hac bre
ui et̃ exigua vitā agōes essent et̃ labores in illa x̃o celesti eterna es
set corona: et̃ p̃mia meritorū. p̃uidit q̃dem vt labores cito finirent̃
meritorū x̃o p̃mia sine fine durarēt et̃ post hui⁹ mūdi tenebras vi
suri essent cādidissimā lucē et̃ accepturi maiore cunctarū passionū
acerbitatib⁹ beatitudinē. Testāte hec Ap̃os. Nō sunt cōdigne pas
siones hui⁹ t̃pis ad. f. g. q̃re in. n. Nō igit̃ nos tedeat laboris cui
tāta succedit q̃es nō pigeat viriliter pugnare q̃bus eterna corōa
debet̃. Mota animi virtute certem⁹ vt victorie palmā reportātes p̃
benni triūpho gaudeam⁹. qui autē carnis illecebris emolliti vir
tutū exercitia neglexerint aut insatiabilis cupiditatis cōpedibus
iligati celestia despiciūt aut s̃i ambitioib⁹ inflati diuina poster
gāt cū eorū finis aduenerit vite arbitroz dicturos heu p̃pter t̃pa
lē nephandāq̃ leticiā. heu p̃pter modicā et̃ labilē glāz de vera glo
ria cecidim⁹. p̃pter modicū t̃ps p̃petuo igne cōsumimur p̃ modici
esca padili dapib⁹ p̃uati sum⁹. p̃pter diuitias parituras diui
tias celestes amisim⁹. in seculo oīa possedim⁹ et̃ letati sum⁹. nūc p̃
ter penas nihil habem⁹ et̃ mēte celū felicesq̃ vidētes dicēt. Illi autē
qui tūc nō possiderūt nūc exaltant̃ et̃ q̃ ieiunauerūt nūc saturant̃
q̃ caste degerūt nūc in celesti thalāo letāt̃. q̃ seminauerūt in lachry
mis in gaudio metūt q̃ p̃tēpserūt terrena p̃cipiūt celestia. felices
illi et̃ naliter eternaliter nos infelices. b̃ti illi p̃petuo p̃petuo nos
miseri. illi immortalī glā letant̃. nos sempiterni ignis flāma torq̃
bit. Alio certe me traxit q̃ instituisse oīo. decreuerā beatorū recē
sere gaudia nō damnādoz lugere aut deplorare miserias. sed cū

securos pbaueris de sua gloria felices oppositū adduxi vt vitas
mentibus fortius illaberet.

¶ Postremo diuā fruitionē dicendū assupserā cum excellenti de
lectatiōe voluntati correspōdentē p caritatis retributiōe. Maxi
mā siquidē delectationē in potētia cōsequi necesse est eū ei p̄sen
tat̄ et cōiungit̄ maximū delectabile mō dicim⁹ ip̄am sup substanti
alez deitātē intra intellectū esse intelligentis et volūtati p̄sentatā
sub ratiōe summi boni eandēq; volūtātē in ip̄az diuine et infini
te bonitatis abyssum adeo inmersam vt fiat quedā mutua pene
tratio per amorē ad quā sequit̄ fruitio que nībīl aliud est q̄ sum
mo bono clara vīsiōe perfecto amore inherere ppter seipm. Flaz
et perfecta dei cognitiōe et ardentissima dilectiōe causari dicim⁹
in voluntate beatorū summā et innenerabilē voluptatē que oīm
eorū superat iocunditatē. Nam torrente voluptatis sue refecit il
los deus vt diuinorū interp̄es arriopagita. testatur primo de. di.
no. tunc autē quādo incorruptibiles et immortales erim⁹ et christi
formē et beatissimū conseqm̄ur finē semp cum dño scōm eloquiūz
erim⁹ vībili ip̄ius dei aperitiōe manifestissimis splēdorib⁹ circa
nos splēdoribus refulgēte sicut circa discipulos in illa diuīssima
trāsformatiōe. Intelligibili autē luminis datione ip̄ius impassu
bili et in materiali mente p̄ciptes. et super mentē vnitōe ignotis
et beatis immīssionib⁹ super clarorū radioz in diuiniore imitati
one super celestīū mentium nam equales angelis erimus vt veri
tas dicit eloquiorū id est filij dei resurrectionis existentes. Uaca
bunt spīritus illi felices iugiter dei laudib⁹ qui erit omnia in om
nibus et in optimi conditoris laudem et in enarrabilis pulchritu
dinis delectatione succensi ineffabili voluptate letabuntur Uide
bunt angelicos spīritus triplici sancto principatu trīs ter distin
ctos in ordines hī sunt angeli. archāgeli. principat⁹ virtutes. po
restates. et dominatiōes. troni. cherubin et seraphin. hīj om̄es et sin
guli nomē sunt specie et natura distincti. Cuilibet et em̄ āgeloz p
priū nomē est qui nūerat multitudinē stellaz. i. angeloz et oib⁹ eis
nomē vocat. Nam oīm erūt nobis nomē clara. Singulis singula

sunt officia diuina bonitate distributa Quid erit orbis impatri-
cem. celi reginā dominā angelorū. patris sponsam filij matrē san-
cti scilicet diuinū habitaculū intueri. Super hec patriarchis pro-
phetis apostolis ipsīs ac martiribus cōsociari ineffabile est omnes
videre omnīū habere noticiā diligere omnes diligūt siquidem de-
um plus q̄ se prios: et inuicem tanq̄ se ipsos: et deus illos diligit
plus q̄ illi se ipsos. O beatam. o felicem. o diuinam pertuāq̄ vitā
Ecce Sixte beatissime pontifeu. maxime. ecclesiarum christi excel-
lentissime. princeps totius orbis moderator optime et pacis emu-
lato. Ecce inq̄ qualis pro laboribus merces. quale procertamine
premiū qualis prouiciorum victoria triumphus. Deu viri mor-
tales toto nimirum lacrimarum fonte lugendi: qui neglecta tan-
ta felicitate q̄ precipites in mortem penasq̄ querunt quibus ex-
clamans dico. O miseri filij superba Adam stirpe progeniti. ceno-
libidinum pestilenter infecti animaduertite ne vos calligo ceci-
tatis inuoluat. Expergiscimini cum vobis haud quāq̄ desit im-
mortalitatis consequende facultas. Asciscite eternitatē corrupti-
onem fugite et brauium superne felicitatis complecti cum sanctis
tota virtute cōtendite. Det ille graciā qui velle dedit. Sit illi cla-
ritas et imperium celo terraq̄ ponto et inferis qui inaudita clemē-
tia tot tātisq̄ muneribus nrāz voluit glorificare naturā.

finis.

